

Program wychowawczo-profilaktyczny

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Żernicy

Spis treści:

- I. Wprowadzenie
- II. Podstawy prawne
- III. Cele wychowania i profilaktyki
- IV. Uczestnicy działań profilaktycznych
- V. Diagnoza
- VI. Klasowe plany działań wychowawczo-profilaktycznych
- VII. Ewaluacja programu
- VIII. Procedury szkolne:
 - VIII.1 Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością oraz w przypadku zagrożenia zdrowia lub/i życia uczniów na terenie szkoły
 - VIII.2 Procedura postępowania wobec ucznia uchylającego się od realizowania obowiązku szkolnego
 - VIII.3 Procedury reagowania w przypadku kryzysu związanego z zagrożeniem życia (próba samobójcza ucznia)
 - VIII.4 Procedury reagowania w przypadku ujawnienia cyberprzemocy wobec ucznia szkoły.

Program wychowawczo-profilaktyczny Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Żernicy został przedstawiony na zebraniu Rady Pedagogicznej Zespołu w dniu 29.08.2025 roku (uchwała nr uchwała nr 25/2024/2025) oraz Radzie Rodziców Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Żernicy w dniu 24.09.2025 roku (zatwierdzony w tym dniu uchwałą Rady Rodziców nr 1/2025/2026)

I. WPROWADZENIE

Szkolny „Program wychowawczo-profilaktyczny” jest dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb naszego środowiska lokalnego i obejmuje wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym.

Wychowanie to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży.

Profilaktyka winna wspomagać proces wychowania, a wychowanie tworzy integralną całość z wiedzą i kreowaniem umiejętności, poprzez które formuje się osobowość młodego człowieka. Zadaniem szkolnej profilaktyki jest chronienie dzieci i młodzieży przed zagrożeniami poprzez działania wychowawczo-profilaktyczne, a także reagowanie w sytuacjach rozpoznawania pierwszych prób podejmowania ryzykownych zachowań. Główną odpowiedzialność za proces wychowania dzieci ponoszą ich rodzice. Szkoła wspiera ich w tym zakresie, dążąc do tego, aby uczniowie:

- znajdowali w szkole środowisko wszechstronnego rozwoju osobowego (w wymiarze intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym, duchowym);
- rozwijali w sobie dociekliwość poznawczą, ukierunkowaną na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna w świecie;
- mieli świadomość życiowej użyteczności zarówno poszczególnych przedmiotów nauczania, jak i całej edukacji na danym etapie;
- poszukiwali, odkrywali i dążyli na drodze rzetelnej pracy do osiągnięcia celów życiowych i wartości ważnych dla odnalezienia własnego miejsca w świecie;
- uczyli się dialogu i współdziałania z innymi dla dobra wspólnego – jako podstawy życia społecznego;
- stopniowo przygotowywali się do odpowiedzialnego pełnienia przyszłych ról w rodzinie, społeczności lokalnej i państwie;
- rozpoznawali i szanowali wartości moralne zarówno w wymiarze osobistym, jak i społecznym. Przy opracowaniu szkolnego „Programu wychowawczo-profilaktycznego” uwzględniono:
 - obowiązujące akty prawne;
 - dotychczasowe doświadczenia szkoły;
 - zebrane od rodziców, uczniów i nauczycieli propozycje dotyczące głównych problemów wychowawczych i profilaktycznych w szkole i środowisku;
 - przeprowadzoną diagnozę sytuacji wychowawczej, zagrożeń uzależnieniami w szkole i środowisku;
 - przewidywane zmiany w szkole i środowisku, mogące mieć wpływ na proces wychowania.

Program przeznaczony jest do realizacji przez wychowawców klas we współpracy z nauczycielami wszystkich przedmiotów, pedagogiem, psychologiem, pielęgniarką szkolną i pozostałymi pracownikami szkoły, w zależności od stanu zasobów, potrzeb klasy oraz przy współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym.

II. PODSTAWY PRAWNE

Podstawą „Programu wychowawczo-profilaktycznego” Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Żernicy są następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 z późn. zm.)
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r., poz. 356 z późn. zm.)
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. 2019 poz. 639 z późn.)
5. Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526)
6. Europejska Konwencja Praw Człowieka
7. Statut szkoły
8. Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. 2022 poz. 1700)
9. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2021 poz.1119 z późn. zm.)
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020 poz. 2050 z późn. zm.)
11. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 2021 poz. 276)

III. CELE WYCHOWANIA I PROFILAKTYKI

1. Kształtowanie poczucia tożsamości narodowej, przynależności do społeczności szkolnej, lokalnej i regionalnej, świadomości swoich praw i obowiązków. Zaznajamianie z zagrożeniami bezpieczeństwa i zdrowia oraz uczenie prawidłowej reakcji na te zagrożenia.
2. Kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania, efektywnej współpracy komunikowania się z rówieśnikami i dorosłymi. Wdrażanie do życia w społeczności szkolnej i w grupie rówieśniczej. Kształtowanie postaw, respektowanie norm społecznych i wychowanie do wartości.
3. Wspieranie rozwoju intelektualnego, przygotowanie do odbioru dóbr kultury i sztuki, upowszechnianie czytelnictwa, szanowanie dorobku narodowego przy jednoczesnym otwarciu się na wartości europejskie. Zapobieganie zachowaniom agresywnym.
4. Kształtowanie właściwych nawyków higienicznych i zdrowotnych, umiejętności dokonywania wyboru zachowań chroniących zdrowie własne i innych ludzi, propagowanie ekologicznego stylu życia. Motywowanie do zdrowego stylu życia.
5. Wspomaganie, w miarę posiadanych zasobów, wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia, z uwzględnieniem jego indywidualnej sytuacji. Zapewnienie mu bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego. Wspieranie ucznia w procesie nabywania wiedzy, sprawności, postaw i nawyków, które zapewniają mu przygotowanie do racjonalnego i godnego życia oraz kontynuacji nauki na dalszym etapie.
6. Zapobieganie i zmniejszanie szkód występujących w życiu młodych ludzi w związku z sięganiem przez nich po substancje uzależniające: ochrona młodego człowieka przed zagrożeniami, reagowanie na próby podejmowania zachowań ryzykownych przez odwołanie się do specjalistycznej pomocy, dostarczenie wiedzy o zagrożeniach współczesnego świata.
7. Ograniczenie i eliminowanie zachowań problemowych występujących wśród młodzieży jak: wagary, agresja i przemoc, wyłudzenie, wykroczenia przeciw prawu, przedwczesna inicjacja seksualna, pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności społecznych i psychologicznych, rozwijanie możliwości podejmowania działań alternatywnych poprzez zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną, m. in. wolontariat, zapobieganie wszelkiej dyskryminacji, popularyzowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Działalność profilaktyczna w szkole polega na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej:

- 1) *profilaktyka uniwersalna* - wspieranie wszystkich uczniów i wychowanków w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań

ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,

2) *profilaktyka selektywna* - wspieranie uczniów i wychowanków, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na ryzyko zachowań ryzykownych,

3) *profilaktyka wskazująca* - wspieranie uczniów i wychowanków, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

Działania te obejmują w szczególności:

1) realizowanie wśród uczniów i wychowanków oraz ich rodziców/opiekunów prawnych programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych oraz realizowanych celów profilaktycznych, rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji, o którym mowa w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii,

2) przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej,

3) kształtowanie i wzmacnianie norm przeciwnych używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów, a także norm przeciwnych podejmowaniu innych zachowań ryzykownych,

4) doskonalenie zawodowe nauczycieli i wychowawców w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej w przypadku podejmowania przez uczniów i wychowanków zachowań ryzykownych.

IV. UCZESTNICY SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO

Współodpowiedzialni za wszechstronny rozwój osobowości ucznia są wszyscy uczestnicy programu:

Rodzice:

- mają prawo do wychowania zgodnie z własnymi przekonaniami religijnymi i moralnymi, jeśli nie są one w sprzeczności z prawami dziecka;
- znają i akceptują „Program wychowawczo-profilaktyczny” proponowany przez szkołę;
- wspierają dziecko we wszystkich jego poczynaniach i zapewniają mu poczucie bezpieczeństwa;
- wspierają wychowawców i nauczycieli w podejmowanych przez nich działaniach, służą wiedzą, doświadczeniem i pomocą;
- aktywnie uczestniczą w życiu szkoły;

- dbają o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez dzieci.

Wychowawcy klas:

- dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji ucznia w klasie;
- wspierają rozwój uczniów i usamodzielnianie się;
- prowadzą dokumentację nauczania;
- opracowują i realizują klasowy program wychowawczo-profilaktyczny;
- koordynują pracę wychowawczo-profilaktyczną w zespole klasowym;
- dokonują rozpoznania sytuacji rodzinnej i osobistej ucznia;
- podejmują działania w przypadkach przemocy wobec niego, zaniedbań opiekuńczych, ujawnionych nałogów;
- wnioskuje o objęcie pomocą psychologiczno-pedagogiczną uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- wspólnie z pedagogiem i psychologiem zabiegają o różne formy pomocy wychowawczej i materialnej dla uczniów;
- informują rodziców o proponowanych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej; integrują i kierują zespołem klasowym;
- wykorzystują potencjał grupy do wspierania jej członków, oceniają zachowania uczniów;
- wdrażają do samooceny postępów w zachowaniu, nadzorują realizację obowiązku szkolnego;
- promują osiągnięcia klasy i pojedynczych uczniów;
- inspirują pracę zespołową w klasie, przydzielają zespołom zadania na rzecz klasy, szkoły i środowiska oraz wspólnie oceniają stopień ich realizacji;
- współdziałają z nauczycielami uczącymi w klasie;
- współpracują z rodzicami – włączają rodziców w sprawy programowe i organizacyjne klasy;
- współpracują z dyrekcją szkoły, pedagogiem, psychologiem i pielęgniarką;
- współdziałają z instytucjami pracującymi na rzecz dziecka, policją, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, sądami rodzinnymi.

Nauczyciele:

- oddziałują wychowawczo na uczniów niezależnie od przypisanych im funkcji dydaktycznych;
- odpowiadają za życie, zdrowie i bezpieczeństwo dzieci podczas pobytu w szkole, podczas wyjazdów i wyjazdów szkolnych;

- udzielają pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych w oparciu o rozpoznane potrzeby uczniów, informują o potrzebach związanych z problemami w nauce oraz o przejawianych zdolnościach;
- wspierają swoją postawą i działaniami pedagogicznymi rozwój psychofizyczny uczniów, ich zdolności i zainteresowania;
- inspirują uczniów do twórczych poszukiwań, aktywności i samodzielności;
- kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu;
- reagują na przejawy nietolerancji, dyskryminacji i innych negatywnych zachowań;
- dążą w swojej pracy do integracji zespołu klasowego, angażując w życie klasy wszystkich uczniów;
- dostosowują wymagania edukacyjne do specyficznych potrzeb ucznia;
- współtworzą atmosferę życzliwości i zrozumienia, budzą szacunek swoją wiedzą, kompetencją i postawą;
- proponują uczniom pozytywne formy wypoczynku dostępne w szkole i poza nią; - realizują w toku pracy wychowawczej treści i cele „Programu wychowawczo-profilaktycznego” szkoły.

Uczniowie:

- współtworzą społeczność szkolną i wykorzystują swe prawo do samorządności;
- współorganizują imprezy i akcje szkolne;
- znają i przestrzegają norm zachowania obowiązujących członków społeczności szkolnej;
- akceptują innych uczniów i szanują ich prawa, wykorzystują metody mediacyjne w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych;
- kierują swym rozwojem i stają się być coraz bardziej samodzielni;
- prowadzą zdrowy tryb życia i dbają o swoje środowisko;
- mają szacunek do kultury, języka i tradycji narodowej;
- poprzez swoich przedstawicieli uczestniczą w opiniowaniu dokumentów szkolnych;

Pedagog i psycholog szkolny:

- prowadzą diagnozę indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola i szkoły;

- diagnozują sytuację wychowawczą w przedszkolu i szkole w celu rozwiązywania problemów wychowawczych stanowiących barierę i ograniczających aktywne i pełne uczestnictwo ucznia w życiu przedszkola i szkoły;
- udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb;
- podejmują działania z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży;
- minimalizują skutki zaburzeń rozwojowych, zapobiegają zaburzeniom zachowania oraz inicjują różne formy pomocy w środowisku przedszkolnym, szkolnym i pozaszkolnym uczniów;
- inicjują i prowadzą działania mediacyjne i interwencyjne w sytuacjach kryzysowych;
- udzielają pomocy rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów;
- wspierają nauczycieli, wychowawców i innych specjalistów w podejmowanych przez nich działaniach wychowawczych i profilaktycznych.

V. DIAGNOZA

Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny został opracowany na podstawie diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych oraz innych problemów występujących w środowisku szkolnym, z uwzględnieniem:

- obserwacji uczniów na zajęciach dydaktycznych, podczas wycieczek, w czasie przerw;
- dokumentacji pedagoga i psychologa szkolnego - analiza problemów szkolnych, działań interwencyjnych;
- dokumentacji wychowawców, wpisów do dzienników szkolnych dotyczących kontaktów z rodzicami;
- wyników klasyfikacji rocznej w roku 2024/25, w tym ocen zachowania,
- frekwencji za rok szkolny 2024/25,
- wniosków do dalszej pracy wychowawczej formułowanych przez nauczycieli na konferencji podsumowującej rok szkolny 2024/25.

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że problemami wychowawczymi w szkole, które zaliczamy do czynników ryzyka, są:

1. Niska samoocena i motywacja do działania.
2. Zbyt długi czas spędzany przed ekranem.
3. Zachowania agresywne i przemocowe (cyberprzemoc, hejt, agresja rówieśnicza).
4. Trudności w relacjach rówieśniczych i przestrzeganiu zasad i norm współżycia społecznego.

5. Niedostateczna świadomość dotycząca zdrowego stylu życia.

Najczęściej występujące negatywne zachowania w szkole:

1. Trudności z regulacją emocjonalną (impulsywność, stany depresyjne, lęki, autoagresja, niska samoocena).
2. Posługiwanie się niewłaściwym językiem (w stosunku do rówieśników i osób dorosłych).
3. Agresywne zachowania wobec innych – krytyka, wyśmiewanie, szydzenie z innych osób, niska umiejętność rozwiązywania konfliktów rówieśniczych.
4. Niewłaściwe korzystanie z telefonów komórkowych.
5. Eksperymentowanie z używkami – e-papierosy, snusy.

Rekomendacje do dalszej pracy w roku szkolnym 2025/2026:

1. Wychowawcy klas przeprowadzą na zajęciach gzw zajęcia profilaktyczne uświadamiające uczniom zagrożenia związane z nadmiernym czasem spędzanym przed ekranem oraz szkodliwymi treściami, z jakimi mogą spotkać się w sieci (w tym treściami gier komputerowych).
2. Kontynuować pedagogizację na temat higieny cyfrowej.
3. Zwracać uwagę uczniom na respektowanie zasad szkolnych (w tym w zakresie używania telefonów w szkole).
4. Zgłębiać temat obszarów konfliktów rówieśniczych oraz wspierać uczniów w budowaniu poprawnych relacji.
5. Wzmacniać poczucie własnej wartości uczniów, podkreślać pozytywne doświadczenia życiowe, pomagające młodym ludziom kształtować swoją pozytywną tożsamość.
6. W ramach pedagogizacji rodziców należy przeprowadzić pogadanki wzmacniające umiejętności wychowawcze rodziców.
7. Motywować uczniów do większej aktywności ruchowej.
8. Realizować programy profilaktyczne w obszarze szeroko pojętej profilaktyki uzależnień oraz wspierania zdrowia psychicznego.

VI. KLASOWE PLANY DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNYCH (Załącznik nr 1)

VII. EWALUACJA

Szkolny „Program wychowawczo-profilaktyczny” ZS-P w Żernicy jest poddawany okresowej ewaluacji. Jej celem jest zbadanie skuteczności podjętych działań. Przy dokonaniu ewaluacji zostaną uwzględnione informacje gromadzone na podstawie poniższych metod:

- obserwacje zachowań uczniów;
- opinie społeczności szkolnej (uczniów, rodziców, nauczycieli);

- analiza dokumentów;
- analiza dokumentacji pracy wychowawczej;
- wyniki frekwencji i ocen.

VIII. PROCEDURY SZKOLNE:

VIII.1. Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością oraz w przypadku zagrożenia zdrowia lub/i życia uczniów na terenie szkoły *(na podstawie Krajowego Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 13.01.2004 r.)*

1. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciele podejmują następujące kroki:

- Przekazują uzyskaną informację wychowawcy klasy.
- Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
- Wychowawca wzywa rodziców ucznia do szkoły i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców, zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można proponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.

2. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków, powinien podjąć następujące kroki:

- Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
- Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względu na bezpieczeństwo nie pozostawia go samego, stwarza warunki, w których nie będzie zagrożenia dla jego życia i zdrowia.
- Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udziela pomocy medycznej.
- Zawiadamia o fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców, których zobowiązuje do bezzwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice odmówią odebrania dziecka, o pozostawieniu ucznia w szkole, przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz – po ustaleniu stanu zdrowia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.

3. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyki, powinien podjąć następujące kroki:

- Zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile jest to możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo należy znaleziona substancja.

- Powiadamia o zaistniałym przypadku dyrektora szkoły, wzywa policję.

- Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

4. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

- W obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor) ma prawo żądać, by uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (w odzieży), ewentualnie innych przedmiotów – pod kątem ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.

- O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.

- W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję

- Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel po odpowiednim zabezpieczeniu zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

5. Postępowanie wobec ucznia - sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:

- Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.

- Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.

- Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.

- Powiadomienie rodziców ucznia-sprawcy.

- Niezwłoczne zawiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.

- Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa.

6. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:

- Udzielenie pierwszej pomocy (przedmedycznej) bądź zapewnienie jej udzielenia przez wezwanie lekarza w przypadku, gdy ofiara doznała obrażeń.

- Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.

- Powiadomienie rodziców ucznia.
- Niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, gdy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

7. W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych itp. należy:

- Zapewnić bezpieczeństwo osobom przebywającym na terenie szkoły.
- Uniemożliwić dostęp osób postronnych.
- Wezwać policję.

VIII.2. Procedura postępowania wobec ucznia uchylającego się od realizowania obowiązku szkolnego

1. Rodzice mają obowiązek bez zbędnej zwłoki usprawiedliwić nieobecności dziecka. Po zakończeniu miesięcznego okresu rozliczania frekwencji uczniów wychowawca, który zauważy nieusprawiedliwioną absencję ucznia, przeprowadza z nim rozmowę wyjaśniającą zaistniałą sytuację. Sporządza krótką notatkę, informując rodziców przez dziennik elektroniczny o nieusprawiedliwionych nieobecnościach.
2. W przypadku braku poprawy wychowawca informuje pedagoga szkolnego o zaistniałym problemie, podejmując wspólnie z nim środki zaradcze w postaci:
 - Wezwania rodziców, nawiązania z nimi ścisłej współpracy w zakresie opuszczania zajęć przez ucznia.
 - Objęcia ucznia wagarującego opieką pedagoga.
 - Zgłoszenia sprawy dyrektorowi, jeżeli rodzice/opiekunowie nie nawiązują współpracy ze szkołą oraz w przypadku dalszego uchylania się ucznia od obowiązku szkolnego. Dyrektor sprawdza przyczyny nieobecności ucznia przez rozmowę z rodzicami ucznia na terenie szkoły, w trakcie której informuje rodziców (opiekunów) o obowiązujących przepisach prawnych w zakresie obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, w tym o środkach egzekucyjnych.
3. Wychowawca, dyrektor oraz rodzice ucznia podejmują wspólne działania zaradcze w celu regularnego realizowania obowiązku szkolnego przez danego ucznia. W sytuacji, gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, dyrektor szkoły kieruje wniosek o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu egzekucyjnego, jakim jest gmina.
4. Dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą ucznia pisemnie informuje Sąd Rejonowy, Wydział Rodzinny i Nieletnich o uchylaniu się ucznia od obowiązku szkolnego.

VIII.3. Procedury reagowania w przypadku kryzysu związanego z zagrożeniem życia (próba samobójcza ucznia)

Procedura reagowania w sytuacji kryzysu związanego z zagrożeniem życia na terenie szkoły jest wynikiem pracy zespołowej (SZZK). Niezbędnym działaniem jest, aby każdego dnia w trakcie realizacji zadań interwencyjnych, zespół spotkał się rano – przedstawił zaplanowane działania, a po zakończeniu dnia zdał raport z efektów działań zrealizowanych w danym dniu. Istotne jest, aby Dyrektor Szkoły – osoba zarządzająca sytuacją kryzysową na terenie szkoły – była informowana o przebiegu i efektach działań. Umożliwia to informowanie Urzędu Gminy, Kuratorium Oświaty, mediów i innych podmiotów mających uprawnienia do informacji. W skład **Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysem** wchodzi:

- dyrektor szkoły
- zastępca dyrektora szkoły
- psycholog szkolny
- pedagog szkolny

W zależności od skali i specyfiki zdarzenia związanego z zagrożeniem lub zaistniałym zdarzeniem uwzględnia się powołanie innych osób – np. wychowawca danej klasy, związany z danym problemem nauczyciel.

Instytucje wspierających szkołę w sytuacji kryzysu:

- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Knurowie (32 235 14 76);
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach Punkt Interwencji Kryzysowej (32 332 66 16).

Etap organizowania działań i pomocy osobom poszkodowanym w wyniku zdarzenia – procedura reagowania w odpowiedzi na zdarzenie związane z zagrożeniem samobójstwem lub śmiercią ucznia.

1. Zebranie Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
2. Określenie działań zespołu w sytuacji zdarzenia kryzysowego z udziałem przedstawiciela Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej – (PPP) lub Punktu Interwencji Kryzysowej.
3. Analiza sytuacji związanej z wydarzeniem krytycznym: ocena skali zdarzenia, ocena szkód, ocena zagrożeń, ocena potrzeb – ustalenie osób poszkodowanych i wytypowanie uczniów do objęcia indywidualną pomocą psychologiczną, określenie priorytetów, schematu działań i szczegółowego podziału zadań.
4. Działania interwencyjne o charakterze informacyjnym i prawnym.
 - Przekazanie informacji o zdarzeniu zespołowi klasowemu – Dyrektor Szkoły ze wsparciem psychologa/pedagoga szkolnego (po ustaleniu działań na zebraniu SZZK);
 - Zarządzanie informacją o zdarzeniu: informowanie Wydziału Edukacji UG, Kuratorium Oświaty, kontakt z mediami – Dyrektor/z-ca Dyrektora Szkoły;

- Działania prawne związane ze zdarzeniem – kontakt z Policją, Prokuraturą, Sądem itp. – dyrektor/z-ca dyrektora szkoły;
- Wsparcie ze strony Pracownika PPP lub PIK.

5. Objęcie pomocą osób poszkodowanych w wyniku zdarzenia:

- ucznia (w zależności od sytuacji na terenie szkoły i/lub poza nią);
- zespołu klasowego – wyłonienie uczniów wymagających indywidualnego wsparcia psychologicznego;
- rodziny ucznia;
- innych członków społeczności szkolnej w zależności od specyfiki zdarzenia.

Zadania dyrektora szkoły:

- powiadomienie policji, pogotowia ratunkowego, rodziców i innych;
- decyzja o ewentualnym przerwaniu pracy szkoły lub lekcji;
- decyzja o ewentualnym przeprowadzeniu ewakuacji pracowników i uczniów;
- zabezpieczenie dokumentów;
- kierowanie służb interwencyjnych do miejsca zdarzenia; utrzymywanie kontaktu z mediami.

Zadania wychowawcy klasy:

- powiadomienie uczniów w klasie i podjęcie w miarę potrzeby tematów dyskusji;
- niezwłoczne zidentyfikowanie uczniów potrzebujących porady, pomocy i zawiadomienie o tym pedagoga, psychologa;
- eskortowanie uczniów szczególnie pobudzonych, roztrzęsionych do miejsca udzielania pomocy;
- monitorowanie stanu uczniów w okresie późniejszym;
- angażowanie zespołu klasowego w konstruktywne formy aktywności (w zależności od rodzaju zdarzenia).

Zadania pedagoga/psychologa:

- koordynowanie działań związanych z pomocą psychologiczną, w tym zgłaszanie zapotrzebowania wsparcia w tym zakresie;
- stałe udzielanie informacji – informacja jest podstawową formą pomocy sytuacji krytycznej;
- kontaktowanie się z instytucjami i organizacjami w sprawie ewentualnego wsparcia dla uczniów;
- prowadzenie ewidencji uczniów, którym należy udzielić pomocy;
- informowanie rodziców/prawnych opiekunów o konieczności udzielania pomocy i zachęcanie do kontynuowania stosownych form pomocy poza szkołą;

- pomoc rodzicom w zrozumieniu podstawowych, typowych reakcji ich dzieci na zdarzenie kryzysowe;
- pomoc pracownikom szkoły w radzeniu sobie z własnymi reakcjami na zdarzenie kryzysowe.

Zadania pielęgniarstwa szkolnego:

- udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej;
- zgłaszanie potrzeb pomocy medycznej;
- przekazanie lekarzom niezbędnych informacji o sytuacji poszkodowanego.

Etap podsumowania i ewaluacji działań.

- Zebranie Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego celem podsumowania efektów działań, kosztów i dalszych potrzeb osób poszkodowanych.
- Zaplanowanie działań postinterwencyjnych – form pomocy osobom poszkodowanym w odpowiedzi na rozpoznane i zgłoszone potrzeby.
- Sporządzenie raportu końcowego.
- Zorganizowanie wsparcia dla osób zaangażowanych w organizowanie i realizację pomocy osobom poszkodowanym w wyniku zdarzenia – wsparcie dla członków SZKK.

VIII.4. Procedury reagowania w przypadku ujawnienia cyberprzemocy wobec ucznia szkoły.

1. Jeśli zgłaszającym jest ofiara cyberprzemocy, podejmując działania przede wszystkim należy okazać wsparcie, z zachowaniem jej podmiotowości i poszanowaniem jej uczuć. Potwierdzić, że ujawnienie przemocy jest dobrą decyzją. Taką rozmowę należy przeprowadzić w miejscu bezpiecznym, zapewniającym ofierze intymność. Nie należy podejmować kroków, które mogłyby prowadzić do powtórnej wiktymizacji czy wzbudzić podejrzenia sprawcy (np. wywoływać ucznia z lekcji do dyrekcji).
2. Jeśli osobą zgłaszającą nie jest ofiara, na początku prosimy o opis sytuacji, także z zachowaniem podmiotowości i poszanowaniem uczuć osoby zgłaszającej (np. strach przed byciem kapusiem, obawa o własne bezpieczeństwo).
3. Należy zabezpieczyć wszystkie dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń, etc.). W trakcie zbierania materiałów należy zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.

4. Identyfikacja sprawcy(ów) często jest możliwa dzięki zebranych materiałom – wynikom rozmów z osobą zgłaszającą, z ofiarą, analizie zebranych materiałów. Ofiara często domyśla się, kto stosuje wobec niego cyberprzemoc.
5. Jeśli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne, należy skontaktować się z Policją. **Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18 roku życia (art. 202 par. 3 KK).**
6. Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny przeprowadza z nim rozmowę o jego zachowaniu. Rozmowa taka ma służyć ustaleniu okoliczności zdarzenia, jego wspólnej analizie (w tym np. przyjrzeniu się przyczynom), a także próbie rozwiązania sytuacji konfliktowej (w tym sposobów zadośćuczynienia ofiarom cyberprzemocy).
7. Cyberprzemoc podlega sankcjom określonym w wewnętrznych przepisach szkoły (m. in. w statucie, regulaminie kar).
8. W pierwszej kolejności należy udzielić wsparcia ofierze. Musi się ona czuć bezpieczna i zaopiekowana przez dorosłych. Na poczucie bezpieczeństwa dziecka wpływa fakt, że wie ono, iż szkoła podejmuje kroki w celu rozwiązania problemu.
9. Należy pomóc ofierze (rodzicom ofiary) w zabezpieczeniu dowodów (to może być dla niej zadanie trudne zarówno ze względów technicznych, jak i emocjonalnych), zerwaniu kontaktu ze sprawcą, zadbanie o podstawowe zasady bezpieczeństwa on-line (np. nieudostępnianie swoich danych kontaktowych, kształtowanie swojego wizerunku itp.).
10. Pomoc ofierze nie może kończyć się w momencie zakończenia procedury. Warto monitorować sytuację, „czuwać” nad jej bezpieczeństwem, np. zwracać uwagę czy nie są podejmowane wobec niej dalsze działania przemocowe, obserwować, jak sobie radzi w grupie po ujawnionym incydencie cyberprzemocy.
11. W działania wobec ofiary należy także włączyć rodziców/opiekunów ofiary – trzeba na bieżąco ich informować o sytuacji, pamiętając przy tym o podmiotowym traktowaniu dziecka – mówiąc mu o tym i starając się uzyskać jego akceptację dla udziału rodziców. Jeśli dziecko nie wyraża zgody, należy omówić z nim jego obawy, a jeśli to nie pomaga powołać się na obowiązujące nas zasady i przekazać informację rodzicom.
12. W trakcie rozmowy z dzieckiem i/lub jego rodzicami/opiekunami, jeśli jest to wskazane, można zaproponować pomoc specjalisty (np. psycholog szkolny, poradnia psychologiczno-pedagogiczna) oraz przekazać informację o możliwości zgłoszenia sprawy Policji.
13. Samo wystąpienie zjawiska cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania Policji i sądu rodzinnego – celem procedury jest umożliwienie rozwiązania

sytuacji problemowej na poziomie pracy wychowawczej szkoły. Szkoła powinna powiadomić odpowiednie służby (np. sąd rodzinny), gdy wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje z statutu i/lub regulaminu wobec ucznia)

i interwencje pedagogiczne, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów (np. nie ma zmian postawy ucznia).

14. **Kontakt z Policją wymagają wszelkie sytuacje, w których zostało naruszone prawo (np. groźby karalne, świadome publikowanie nielegalnych treści, rozpowszechnianie nagich zdjęć z udziałem małoletnich). Za zgłoszenie odpowiada dyrektor szkoły**